

Nar er kommen i Gang fra Sylland til England, kan det vel tænkes, at en stor Del af Landboerne, for at undgaa Mellemandshandlere, ville udfiske direkte. Men først og fremmest — det indrømmer jeg — er det Noget, der vil komme Arbeidsbefolkningen i Kjøbstæderne til Gode. I Kjøbstæderne er der jo en stor Del Arbeidere, særlig Haandværkere, og for Haandværkerne er det engelske Sprog af ganske særlig Nytte. Ikke alene mange af de Bøger, de bør læse, ere engelske, men mange i den daglige Dønt ofte forefaldende Betegnelser paa deres Værktøier og Maskiner ere engelske Ord. Det er yderligere i den senere Tid blevet en — meget heldig — Coutume, at der tilstaaes Arbeiderne Hænge til at komme til Verdensubstillingerne. Der komme de da temmelig hjælpeløse; men, naar de kunne Engelsk, da kunne de ikke alene hjælpe sig frem — det kunde de ogsaa med det tydske —, men de ville langt lettere kunne sætte sig ind i de forskjellige Industriier, fordi England er det Land, hvor særlig for Dieblettet paa Maskinvæsenets Omraade det vigtigste præsteres. Særlig der vil det være til Nytte for dem at kunne Engelsk. For ogsaa at faste Blikket ud paa noget Fjernere, saa vil det at kunne Engelsk ogsaa gjøre det muligt for dem at søge sig et andet Hjem. Jeg vil dog ikke her ved misforstaaes, som om jeg vilde opfordre Nogen til at vandre ud, hvis de ikke skulde føle sig tilfredse hjemme. Men det er Noget, vi vistnok Alle have læst i Aviserne, hvor høist uheldig det gaar dem, der søge til Amerika, hvor høist hjælpeløse de staa, naar de komme der uden at kunne Sprog. Det er det Værste, de kunne gjøre. Jeg anerkjender, at der staaer i Lovforslaget: et fremmed Sprog, og jeg skal ikke benegte, at der kunde være enkelte Kommuner, hvor man vilde foretrække Tydsk, fordi Tydskland ligger nærmest, men jeg har ikke villet undlade at henlede Opmærksomheden paa det engelske Sprog. Jeg vil dertil knytte den Bemærkning, at jeg vilde anse det for at være ganske overordentlig gaadligt for hele Sømandstanden, om den allerede i den egentlige Kommunestole, altsaa ikke i den ubvidede, men i den fra 9—14 Aar, f. Ex. i det sidste Aar mellem 13 og 14 Aar, lærte Grundtrækkene af det engelske Sprog

W. Pedersen: Det Spørgsmaal, som nu ligger for her, har ganske vist faaet en meget alsidig Drøftelse, men jeg skal dog tillade mig et Par Bemærkninger. Jeg skjønner ikke rettere, end at de Reformere, som nu foreligge, høre til de Spørgsmaal, som gribe meget dybt ind i Samfundet og gribe langt ned i Befolkningen. Det er et Spørgsmaal, som jeg tror, at en meget stor Del, og jeg kan gjerne sige den største Del af Befolkningen venter, at der skal komme Noget ud af i denne Samling. Hvorvidt det vil ske eller ikke, skal jeg ikke udtale mig om. Jeg har

haab om, at det muligvis kunde ske. Det mest brændende Spørgsmaal eller rettere Brændpunktet i Forslaget er naturligvis Spørgsmaalet om Stats- eller Friskole, om Allynnet og Skoletvængen. Det er egentlig disse Spørgsmaal, der ligger Vægt paa. Jeg for mit Vedkommende staaer noget paa Statskolens Standpunkt, det skal jeg indrømme. Men jeg staaer ikke ensidigere, end at jeg gjerne vilde have, at der skal blive Plads for Friskolen til fuld og naturlig Udvikling ved Siden af Statskolen. Jeg tror nok, det er meget ønskeligt at forene disse to Sider, men det forekommer mig, at det dog nok kunde gjøres. Statskolen er jo det Grundlag, som Udviklingen er foregaaet paa i mange Aar, og jeg tror ikke, det er tilbørligt pludselig at tage det Grundlag bort og søge et ganske nyt. Jeg frygter for, at det maaske vilde forrykke noget den naturlige og bevidte Udvikling af Oplysningsfagen. Saaledes staaer det for mig, men naar jeg tør antyde, at jeg haaber, at der skulde blive tilstrækkelig Plads for Friskolen til at udvikle sig, mener jeg, at vi maa se, om vi ikke kunne støtte den mere, end hidtil er sket. Jeg figter herved til den Maade, hvorpaa vi bør lønne vore Lærere med Tiden. Jeg tænker, at dersom vi gaa over til Stolepengesystemet, kunne vi derved støtte Friskolen, og det er aldeles nødvendigt. Jeg tror ikke, at den Tanke, som er baaret frem og har faaet sit Udtryk i Friskolen, bør eller kan lade sig tilbagevise, det skal naturligvis fremad. Med Hensyn til Lærernes Skaldelse kunde jeg ogsaa nok være tilbøielig til at ønske, at Beboerne kunde faae noget mere Indsigt og herpaa, end det tidligere har været Tilfældet. Angaaende Lærernes Afstedigelse forekommer det mig rigtigst, at den Bestemmelse, der er tagen i § 31 er temmelig kombineret, det der fordrer, at Stoleledningen, Ministerium og Skoleraad skulle være enige, for at Læreren kan faae sin Afsted, selv om han har gjort sig skyldig i utilbørligt Forhold. Denne Bestemmelse er som antydet af det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgtreds (Kjer), saa vidt jeg erindrer, saa besværlig og kombineret, at jeg tror, at man kun i de færreste Tilfælde vil faae noget reelt Udbytte deraf. Det er ikke min Mening, at en Skolelærer, fordi han kommer til at staa paa en spændt Fod med Beboerne, skulde jages bort. Det vilde være Synd og kunde ikke forsvares, men jeg tror dog, at den Bestemmelse, der er truffen, for at man kan faae en Lærer bort, maaske er noget temmelig besværlig. Jeg vilde ønske, at det eventuelle Udvalg, som rimeligvis bliver nedsat, kunde tage saadanne Punkter under nærmere Overveelse. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgtreds (Berg) udtalte, at det var meget ønskeligt, om vi kunde faae Overdagsundersøgning indført. Jeg kan ganske vist ogsaa stemme herfor, men jeg frygter for, at der for Landkommunernes Vedkommende vil vise sig en Del prak-